

NYHEDSBREV

DATO 12.10.2009

SIDE 1/5

Oversigt: Velkomsthilsen / 5 skrappe til strategen / Konference om velfærdssygdomme på Christiansborg / Når humaniora og samfundsfag møder erhvervsvirksomheder / Nyt kapitel i dansk klimaforskning

Velkommen, kære læser!

I Det Strategiske Forskningsråd er vi i fuld gang med at bedømme de ansøgninger, vi har fået i år. Rådet har modtaget ansøgninger for ca. 7,5 mia. kr. og har i alt ca. 1 mia. kr. til rådighed. Selvom konkurrencen om bevillingerne er hård, håber vi på at kunne støtte nye store og spændende projekter. Længerevarende projekter med høj kvalitet, der styrker de danske forskningsmiljøer.

Det Strategiske Forskningsråd prioriterer internationalt samarbejde højt. Derfor har rådet været aktivt i forberedelsen af de danske forslag til EU-Kommissionens kommende forslag til Joint Programming. I den forbindelse vil jeg gerne sige tak for de mange konstruktive bidrag, vi har fået. Selvom der på nuværende tidspunkt er mange uafklarede spørgsmål om Joint Programming, er det vigtigt, at danske forskere deltager aktivt i processen på et tidligt tidspunkt.

I Det Strategiske Forskningsråd er vi selvfølgelig også meget optaget af den evaluering af forskningsrådssystemet, som videnskabsministeren har gennemført.

Bestyrelsen har sendt sine kommentarer til Folketingets Videnskabsudvalg og opfordrer til, at den strategiske forskning – som nu er udviklet som et velfungerende koncept i den danske forskningsverden, og som giver mulighed for indsats på områder af stor samfundsmæssig betydning – også vil få gode muligheder for videreudvikling i de kommende år. Rådets brev til Folketingets Videnskabsudvalg kan læses [her](#).

God læselyst!

Peter Olesen
Bestyrelsesformand i DSF

5 skrappe

til strategen

Jørgen Staunstrup i den varme stol

Nyhedsbredsredaktionen stiller i hvert nummer en markant forsker, erhvervsleder eller politiker, som har været i berøring med Det Strategiske Forskningsråd, fem kritiske spørgsmål. Denne gang stiller vi skarpt på prorektor på IT-universitetet i København Jørgen Staunstrup.

NYHEDSBREV

DATO 12.10.2009

SIDE 2/5

Udover at være leder af det DSF-støttede forskningsprojekt Context-Sensitive Services Developed in Global Collaboration, som indgår i et tæt og ligeværdigt samarbejde med Beijing Universitet, har Jørgen Staunstrup også en fortid som bestyrelsesmedlem i Det Strategiske Forskningsråd og formand for Statens Teknisk Videnskabelige Forskningsråd (STVF). På en af årets allersidste sensommerdage lagde vi vejen forbi hans kontor bevæbnet med en håndfuld skarpladte spørgsmål.

ITU-prorektor Jørgen Staunstrup

Kontekst afhængige service-tjenester udviklet i globalt samarbejde – hvad betyder det på godt dansk?

”Har du nogensinde brugt en GPS

eller mobiltelefon til at lede dig på vej? I så fald har du erfaring med en kontekstafhængig tjeneste, dvs. en tjeneste som tilpasser sig dine omgivelser, opførsel og gøremål. Man kunne f.eks. forestille sig lignende tjenester, som kunne hjælpe en med at få nok motion og som kunne holde øje med, hvor meget man har bevæget sig i en periode. Sådanne tjenester kan også ret simpelt indbygges i en MP3-afspiller eller en mobiltelefon”.

DSF ønsker at styrke samspillet mellem private og offentlige virksomheder, men er der overhovedet fordele i at arbejde sammen med erhvervslivet set fra en forskers synspunkt?

”Efter min opfattelse afhænger forskningsmæssig succes først og fremmest af, hvilke opgaver man som forsker vælger at arbejde med. Problemerne skal være udfordrende, men de skal også være relevante. Med relevant mener jeg, at de skal adressere spørgsmål, som nogen uden for forskernes egen snævre kreds finder vigtige. Kort sagt, forskningen skal være motiveret af udfordrende og vigtige spørgsmål.

Dialog mellem erhvervslivet, herunder hospitalerne, kulturinstitutionerne, organisationerne mv. og forskerne er en forudsætning for at kunne finde de bedste spørgsmål, som er både udfordrende og vigtige”.

Hvad er det særligt strategiske ved dit forskningsprojekt?

”Projektet er strategisk på to planer. For det første fokuserer det på at udvikle tjenester, f.eks. IT-løsninger, der hjælper én med at finde vej, finde sine ting eller skaffe let adgang til relevante informationer. I de fleste udviklede lande herunder også Danmark er den slags tjenester i dag en langt større del af økonomien end fysiske produkter. For det andet er det projektets mål at skabe et globalt forskingssamarbejde mellem forskere i Danmark og i Kina på både universiteter og i private virksomheder. En vigtig del af dette samarbejde er at starte en udvikling frem mod en fælles ph.d.-uddannelse”.

Læs det fulde interview [her](#).

NYHEDSBREV

DATO 12.10.2009

SIDE 3/5

Konference om velfærdssygdomme på Christiansborg

Velbesøgt konference om velfærdssygdomme arrangeret af Programkomitéen for Sundhed, Fødevarer og Velfærd satte fedmeproblemet i nyt kontroversielt lys.

60 % af danskerne mener ifølge meningsmålinger, at det er folks egen skyld, hvis de bliver overvægtige. I forskerverdenen er denne tilgang til fedmeproblematikken kendt som "energibalanceligningen", nemlig at kropsvægt er et produkt af to størrelser: hvor mange kalorier vi spiser, og hvor mange vi brænder af. Med andre ord: Hvis du er overvægtig skyldes det, enten at du spiser for meget eller at du er for doven. Dét var en fordom, som var under kraftig beskyldning fra talerstolen i Landstingssalen dagen igennem.

Svært for overvægtige at tabe sig

Det var generelt for alle oplæggene, at de blev formidlet klart og

med forskningsmæssig skarphed. Professor og kirurg Sten Madsbad satte som den første foredragsholder standarden med følgende kontroversielle konklusion: "Erfaringen viser, at de mest motiverede overvægtige kan tabe sig måske 20-30 kilo, hvis de følger en skrap diæt og begynder at motionere. Men på sigt genvinder de næsten altid så meget af deres vægt, at de ender med kun at have tabt sig 2-3 kilo".

Fedme kan nedarves i generationer

De forskningsresultater, der blev præsenteret ved konferencen, viste således, at også mange andre vilkår spiller en vigtig rolle for, om vi udvikler velfærdssygdomme. Det gælder for eksempel moderens - eller sågar mormorens - kost, sundhedstilstand og miljø under graviditeten: "Sådanne tidlige påvirkninger kan medføre permanente ændringer i stofskif-

tet", understregede en anden af oplægsholderne, professor Tina Kold Jensen fra Syddansk Universitet.

Omega-3 kan være fedende

Konstateringen af, at vi stadigvæk er langt fra at forstå fedmens årsager, blev udstillet af professor Thorkild I. A. Sørensen, som er leder af det strategiske forskningscenter Danish Obesity Research Centre (DanORC). I DanORC interesserer man sig for, hvordan specifikke kostfaktorer såsom Omega-3 fedtsyrer påvirker stofskiftet. Her har forsøg med mus for eksempel vist, at såkaldt "sunde" fiske- og vegetabiliske olier kan være stærkt fedende, hvis de indtages sammen med sukker.

Læs hele artiklen og se slides [her](#).

NYHEDSBREV

DATO 12.10.2009

SIDE 4/5

Når humaniora og samfundsfag møder erhvervsvirksomheder

Som noget relativt nyt investeres der også i strategisk forskning inden for humaniora og samfundsvidenskab. Siden 2006 har Det Strategiske Forskningsråd ud-delt ca. 175 mio. kr. til forskningsprojekter inden for temaet "Det Kreative og Innovative Samfund".

Netop under den overskrift afholdte rådet den 22. september en konference, hvor der blev sat fokus på nogle foreløbige resultater. Over 100 fremmødte kunne få et indblik i alt fra interaktive mediefacader over bruger-dreven innovation i virtuelle verdener til kulturforståelser og -misforståelser.

En klimavæg, Århus By Light og co2nfession...

... er blot nogle af de konkrete eksperimenter, vi indtil videre har fået iværksat i det strategiske forskningscenter "Digital Urban Living" sagde professor Kim Halskov fra Aarhus Universitet. Via eksperimenter rundt omkring i byen studerer centret nye former for digitalt byliv, der blandt andet

kan have betydning i forhold til skabelsen af nye offentligheder, nye læringsformer med mere: "Ud fra et forskningsmæssigt synspunkt har vi fået rigtigt meget med i bagagen. Vi har fået et omfattende materiale om, hvordan interaktion fungerer i stor skala i en bymæssig kontekst samt direkte adgang til at få indsigt i en innovativ designproces", lød det fra centerleder Kim Halskov, som bl.a. kunne afsløre, at centret er blevet hyret til at udsmykke den danske EXPO-pavillion i Shanghai.

Tina, Raja og Torben...

... har alle været med i mere eller mindre vellykkede kulturmøder. Med udgangspunkt i deres fortællinger - om f.eks. karaoke ved firmafesten i Japan - fortalte professor Esther Fihl fra Københavns Universitet om forskningsprojektet "Alternative rum - kulturel bevidsthed og tværkulturel dialog". I samarbejde med firmaet Kulturkurser.dk arbejder projektet på at udvikle en praktisk og interaktiv metode til at øge bl.a.

danske virksomheders kulturelle bevidsthed.

Tværasektorielt samspil

Novozymes, Novo Nordisk og Sweco Architects er nogle af de virksomheder, der deltager i et af forskningsrådets projekter. De var også repræsenteret ved en paneldiskussion om samspillet mellem forskning og erhvervsliv. Her fremhævede Vice President i Novozymes, Nickie Spiele, bl.a. dybden i den viden, man som virksomhed opnår ved at deltage i et forskningsprojekt. En indsigt som man ikke får, hvis man "bare" går ud og køber den hos et konsulentfirma. Af potentielle konfliktemner blev nævnt den modsætning, der kan være mellem forskernes ønske om offentlighed og virksomhedernes ønske om hemmeligholdelse. Men her er det en hjælp allerede fra projektets start at indgå en kontrakt om vilkårene for samarbejdet.

Læs mere om konferencen [her](#).

NYHEDSBREV

DATO 12.10.2009

SIDE 5/5

Nyt kapitel i dansk klimaforskning

Verdens klima er under kraftig forandring i disse år. Derfor har forligspartierne bag globaliseringsaftalen besluttet at opprioritere forskningsindsatsen på klimaområdet.

Som led i den strategi har Det Strategiske Forskningsråd efter et udbud givet en betinget bevilling på 29 mio. kroner til at etablere Danmarks første tværfaglige klimaforskningscenter. Derudover er der givet en bevilling på 9 mio. kr. til DHI til et strategisk forskningsprojekt, der skal udvikle nye metoder og løsninger til at beskytte mod havvandsstigninger og kysterosion.

”Bevillingerne er udtryk for en markant oprustning af dansk klimaforskning. Som samfund har vi både brug for viden om kortsigtede problemer som oversvømmelser og tilbagetrækning af de danske kystlinjer og om mere langsigtede klimaudfordringer”, siger videnskabsminister Helge Sander.

Viden på flere niveauer

I spidsen for det nye danske Center for Regionale Klimaforandringer (CRES) står forskningsleder Jens Hesselbjerg Christensen fra Danmarks Meteorologiske Institut (DMI). Herudover deltager en række udenlandske klimaeksperter, bl.a. fra verdens førende klimaforskningscenter Bjerknes Center i Bergen og fra University College of London (UCL). En af det danske centers vigtigste opgaver bliver at skabe mere grundlæggende viden om fremtidens klima. En anden vigtig opgave bliver at forsyne de enkelte kommuner og regioner med ny viden, som de skal bruge for at kunne imødegå klimaforandringerne her og nu.

”Den tætte dialog med kommunerne og regionerne bliver et helt nyt tiltag, vi som forskere skal kaste os over. Udfordringen ligger i, at vores resultater skal være praktisk anvendelige, når de forlader vores kontorer og

supercomputere. Det er en helt ny dimension for os, og det bliver spændende”, har Jens Hesselbjerg Christensen udtalt i en pressemeddelelse udsendt af DMI.

Begge forskningsprojekter lægger med andre ord stor vægt på samarbejdet mellem kommunale teknikere og planlæggere og forskningsinstitutionerne. Og Det Strategiske Forskningsråd har da også betinget en del af bevillingen til forskningscentret af, at der kommer en reel inddragelse af kommunerne. Det er vigtigt, fordi resultaterne skal kunne anvendes i kommunernes daglige arbejde med klimatilpasning.

Læs pressemeddelelsen [her](#) og mere om Programkomitéen for Bæredygtig Energi og Miljø som står bag bevillingen [her](#).

